

Experto Pro Bono

Fundacja rozwoju świadomości obywatelskiej

ВЕРСІЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

PRAWO ADMINISTRACYJNE

Poradnik prawny z cyklu
"Poznaj swoje prawa".

PORADNIK Z ZAKRESU PODSTAW PRAWA

Niniejszy poradnik został przygotowany w ramach zadania publicznego w zakresie prowadzenia w 2023 roku punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na terenie powiatu ryckiego we współpracy z Fundacją Rozwoju Świadomości Obywatelskiej Experto Pro Bono finansowanego z budżetu państwa realizowanego przez Powiat Rycki.

Ministerstwo
Sprawiedliwości

POWIAT
RYCKI

www.ryki.powiat.pl

ЗМІСТ:

- I. ЗАКОН ВІД 31 СІЧНЯ 1959 РОКУ ПРО ЦВИНТАРІ ТА ПОХОВАННЯ ПОМЕРЛИХ - ВИБРАНІ АСПЕКТИ.....1–4**
- II. ПРАВОВІ НОРМИ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ВИДАЛЕННЯ ДЕРЕВ І КУЩІВ НА ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНКАХ..... 5–8**
- III. ПРОЦЕДУРА РОЗМІЩЕННЯ ОСІБ В СОЦІАЛЬНИХ ДОМАХ ДОПОМОГИ.. 8–12**

I. ЗАКОН ВІД 31 СІЧНЯ 1959 РОКУ ПРО ЦВИНТАРІ ТА ПОХОВАННЯ ПОМЕРЛИХ - ВИБРАНІ АСПЕКТИ

ВСТУП

Смерть нерозривно пов'язана з існуванням людини. У момент смерті людини закінчується відповідальність людини за власне тіло, і на інших людях лежить обов'язок гідного похорону. Право на гідний похорон нерозривно пов'язане з повагою до тіл людей, які були "храмом" людської душі. виявляючи повагу до тіла після смерті, ми віддаємо покійнику свого роду шану. Похорон і інші елементи, пов'язані з ним, регулюються законодавцем у Законі від 31 січня 1959 року про цвинтарі та похорон.

Отже, що таке похорон? Похорон - це сукупність обрядів, пов'язаних із похованням тіл, які юридично регулюються та пов'язані з культурою та звичаями певного регіону. Проблематику похорону та поховання можна розглядати з багатьох точок зору. Метою цього практичного посібника є пояснення правових аспектів, пов'язаних з процедурами після смерті людини та процедурами, пов'язаними з похороном. Варто відзначити, що місцем похорону людських тіл у більшості випадків (за винятком морських похорон) є цвинтар, слово, яке походить з латинської мови (coemeterium: місце сну, спокою) і означає місце, де поховані померлі. Розрізняють два види цвинтарів: комунальні та конфесійні. Збереження та управління комунальними цвинтарями належить відповідно до правильних відомчих начальників та міських голів, на території яких розташований цвинтар, у той час як конфесійними цвинтарями керують конфесійні об'єднання.

1. ФОРМАЛЬНОСТІ ПІСЛЯ СМЕРТІ БЛИЗЬКОЇ ОСОБИ

Першим документом, який видається після смерті людини, є свідоцтво про смерть. Свідоцтво про смерть видаватиметься лікарем. У випадку, коли смерть наступила вдома, необхідний візит лікаря Первинної Медичної Допомоги (коли смерть настала в робочий день) або Нічної та Святкової Медичної Допомоги (коли смерть настала у святковий день або в суботу). Якщо особа померла в лікарні, тоді обов'язок встановлення факту смерті лежить на лікарі, який лікував пацієнта, або на дежурному лікарю. Лікар, який встановив факт смерті, видаватиме свідоцтво про смерть. У випадку нещасного випадку або гострої хвороби, які призвели до смерті, право встановлення факту смерті належить особі (лікарю), яка останньою надавала медичну допомогу.

Інформація, яка повинна бути вказана в свідоцтві про смерть:

- ім'я, прізвище та дівоче прізвище,
- дата і місце народження,
- дата смерті,
- стать,
- номер ІНН (ПЕСЕЛ),
- причина смерті,
- місце смерті (або знаходження тіла),
- вказівка особи, яка підтвердила смерть.

Особа, якій видано свідоцтво про смерть, повинна передати його відповідному органу реєстрації актів цивільного стану з метою отримання одного примірника скороченого акту про смерть протягом 3 днів. У випадку смерті від інфекційних захворювань строк скорочується до 24 годин. У підсумку, свідоцтво про смерть є основним документом, на підставі якого складається акт про смерть. Скорочений витяг акту про смерть видається у день заявлення про смерть. При реєстрації смерті в органі реєстрації актів цивільного стану, крім свідоцтва про смерть, слід мати при собі документи, що підтверджують особу померлої, а також свій документ, що підтверджує особу, наприклад, паспорт громадянина, посвідчення водія. Після отримання витягу акту про смерть особа, яка має право на поховання тіла, звертається до адміністрації комунального цвинтаря або до адміністратора парафіяльного цвинтаря (конфесійного), оскільки для поховання тіла необхідна наявність анотації про реєстрацію смерті або витяг акту про смерть.

2. ІНФОРМАЦІЯ, ПОВ'ЯЗАНА З ПОХОВАННЯМ ПОМЕРЛОЇ ОСОБИ:

Право на поховання тіла мають:

- чоловік або дружина;
- спадкоємці вниз по лінії, тобто особи, які входять до кола нащадків померлої особи, наприклад, діти, онуки та правнуки, також вважаються спадкоємцями осіб, які були усиновлені;
- спадкоємці вгору по лінії, наприклад, батьки, діди;
- бічні спадкоємці до 4-го ступеня спорідненості, наприклад, брати та сестри, брат матері, донька брата батька;
- свекор та свекруха - у лінії прямого споріднення до 1-го ступеня, наприклад, теща та тесть померлої особи.

У наступних групах, які мають право на поховання тіла, знаходяться:

- військові органи, визначені військовими нормами - щодо тіл військовослужбовців, які померли в активній військовій службі;
- державні органи, установи та громадські організації - щодо тіл осіб, які заслужили перед державою і суспільством.

Останньою групою осіб, які мають право на поховання тіла, є особи, які добровільно зобов'язуються до цього.

ТЕРМІНИ ПОХОВАННЯ:

Тіла померлих осіб можуть бути поховані не раніше ніж після 24 години з моменту смерті. Винятком з цього правила є тіла осіб, які померли від деяких інфекційних захворювань, які повинні бути негайно видалені з помешкання і поховані на найближчому цвинтарі протягом 24 годин з моменту смерті. Тіла можуть знаходитися в помешканні протягом 72 годин з моменту смерті. Після закінчення цього часу тіло померлої особи обов'язково повинно бути видалено з помешкання. Іноді виникають ситуації, коли неможливо поховати після закінчення 72 годин з моменту смерті, у такому випадку мова йде про так

зване відкладене поховання - тіла повинні бути перевезені до похоронного закладу або моргу.

Тіла осіб, які померли від інфекційних захворювань, повинні бути поховані на найближчому цвинтарі протягом 24 години з моменту смерті. У випадку смерті особи, яка не померла від інфекційного захворювання, особи, які організують церемонію похорону, мають право вибору цвинтаря.

СПОСОБИ ПОХОВАННЯ:

Закон від 31 січня 1959 року "Про цвинтарі та поховання померлих" визначає наступні способи поховання тіл померлих: зазвичай їх можна поховати наступними способами: шляхом поховання в земельних могилах, в мурованих могилах або поховання в морі та зберіганням в колумбаріях (цей спосіб поховання стосується залишків, які походять від кремації тіл). Земельна могила - це яма в землі, до якої кладеться дерев'яна труна або урна. Після того, як дерев'яну труну або урну вкрито в яму, яму закладають землею. Нажаль, земельна могила не має жодного захисту від обвалення і, на жаль, після певного часу може статися обвал землі. Згідно з Постановою Міністра інфраструктури від 7 березня 2008 року щодо вимог, яким повинні відповідати цвинтарі, могили та інші місця поховання тіл і залишків, яка є виконавчим актом до Закону від 31 січня 1959 року "Про цвинтарі та поховання померлих", земельна могила повинна мати такі мінімальні розміри:

- Одиничні могили, у яких кладуть труну з тілом дитини до 6 років: довжина 1,2 м, ширина 0,6 м, глибина 1,2 м,
- Інші одиничні могили, у яких кладуть труну з тілом: довжина 2,0 м, ширина 1,0 м, глибина 1,7 м,
- Одиничні могили, у яких кладуть урну: довжина 0,5 м, ширина 0,5 м, глибина 0,7 м,
- Глибина родинної земельної могили для двох трун, розташованих одна над іншою, повинна становити принаймні 2,5 м, для кожної наступної труни могила повинна бути глибшою на 0,8 м,
- Родинні земельні могили, у яких труни кладуть поруч одна з одною на одному рівні, повинні мати наступні мінімальні розміри: довжина 2,0 м, ширина 1,8 м (0,8 м + 0,2 м + 0,8 м), незалежно від глибини могили.

Мурована могила має обмуровані боки до рівня землі. Згідно з Постановою Міністра інфраструктури від 7 березня 2008 року щодо вимог, яким повинні відповідати цвинтарі, могили та інші місця поховання тіл і залишків, мурована могила повинна мати наступні мінімальні розміри:

- Одиничні муровані могили, у яких складається труна з тілом: довжина 2,2 м, ширина 0,8 м, глибина 0,8 м;
- Одиничні муровані могили, у яких складається урна: довжина 0,5 м, ширина 0,5 м, глибина 0,7 м;
- Муровані багатотрунні могили, у яких складається урни, повинні мати розміри, які не перевищують розмірів одиничної мурованої могили: довжина 2,2 м, ширина 0,8 м, глибина 0,8 м

Муровані родинні могили, в яких труни мають бути розташовані поруч одна з одною на одному рівні, повинні мати окремі камери для кожної труни з мінімальними розмірами: довжина 2,2 м, ширина 0,8 м, глибина 0,8 м. Камери повинні бути розділені від одна від одної стіною або армованою бетонною стіною товщиною не менше 0,06 м, незалежно від глибини могили.

Колумбаріум - це місце для урни, за своєю формою схоже на стіну. Поховання шляхом занурення в море стосується тіл осіб, які померли на судах, що перебувають у відкритому морі, і їх слід поховати шляхом занурення в море відповідно до морських звичаїв. Тут слід вказати, що в польському законодавстві інші форми поховання тіл не допускаються. Тому, наприклад, розсипання праху померлого в лісі є недопустимим. Такі дії підлягають покаранню у вигляді арешту або грошового штрафу, оскільки це правопорушення.

3. ПОВТОРНЕ ВИКОРИСТАННЯ МОГИЛИ

Згідно з Законом від 31 січня 1959 року "Про цвинтарі та поховання померлих" земельна могила не може використовуватися для повторного поховання перед завершенням 20 років з часу попереднього поховання. Важливо відзначити, що ця регуляція не стосується мурованих могил, призначених для поховання більше ніж однієї людини (тобто так званих родинних могил), а також для поховання урн, що містять людські рештки, утворені в результаті кремації. Наслідком цього є той факт, що для мурованих могил, призначених для розміщення тіл більше ніж однієї людини, а також для урн, що містять людські рештки, утворені в результаті кремації, не обов'язково дотримуватися 20-річного строку для поховання інших осіб та, після 20 років, сплачувати інший збір. Згідно з законом неможливе використання могили для повторного поховання після 20 років, якщо будь-яка особа сплачує відповідний збір адміністраторові цвинтаря. Сплата збору призводить до того, що могила не може бути використана для повторного поховання протягом наступних 20 років.

Згаданий збір встановлюється органом комунального цвинтаря через відповідний наказ, а в разі цвинтарів віросповідань збір встановлює адміністратор цвинтаря. Важливо відзначити, що не існує такого поняття, як "спадщина" могили померлої близької особи. Право на могилу припиняється через невиконання сплат збору. Також можливо укладати угоди про продовження терміну, до закінчення якого заборонено використовувати могилу для повторного поховання. Це означає, що регуляція, що передбачає відсутність можливості поховання іншої особи, може бути подовжена, але ніколи не може бути скорочена. Це впливає з принципу свободи контракування, який є одним із найважливіших принципів цивільного права. Також заборонено використовувати могилу, яка має "історичну цінність".

II. ПРАВОВІ РЕГУЛЯЦІЇ ЩОДО ВИДАЛЕННЯ ДЕРЕВ І КУЩІВ НА ОБ'ЄКТАХ НЕРУХОМОСТІ

1. КОЛИ НЕ ПОТРІБНО ОТРИМУВАТИ ДОЗВІЛ НА ВИДАЛЕННЯ ДЕРЕВА АБО КУЩА?

Згідно із Законом від 16 квітня 2004 року "Про охорону природи", для вирубування дерева або куща не потрібно отримувати дозвіл у формі адміністративного рішення у таких випадках:

- куща або кущів, що ростуть у скупченнях, площею до 25 м²;
- кущів на територіях, покритих рослинністю, призначеною для декоративного використання, оформленою відносно розташування і вибору видів посаджених рослин, за винятком кущів у смузі дорожньої дороги, на території нерухомості або її частини, зареєстрованої у реєстрі пам'яток культури, а також на зелених зонах;
- дерев, об'єм стовбура яких на висоті 5 см не перевищує: а) 80 см - для тополі, верби, клена ясенелистого і клена сріблястого, б) 65 см - для каштана звичайного, акації робінії і клена плахтолистого, с) 50 см - для інших видів дерев;
- дерев або кущів, що видаляються на нерухомостях, які є власністю фізичних осіб і видаляються для цілей, не пов'язаних із господарською діяльністю;
- дерев або кущів, що видаляються для відновлення невикористаних земель для сільськогосподарського використання;
- дерев або кущів на плантаціях або в лісах в розумінні Закону від 28 вересня 1991 року "Про ліси";
- плодкових дерев або кущів, за винятком тих, що ростуть на території нерухомості або її частини, зареєстрованої у реєстрі пам'яток культури або на зелених зонах;
- дерев або кущів, які видаляються в зв'язку з функціонуванням ботанічних або зоологічних садів;
- дерев або кущів, які видаляються на підставі рішення відповідного органу з об'єктів, розташованих між лінією берега та водозбірною греблею або природньою високою береговою лінією, на яких побудовано ділянку водозбірної греблі, з самої греблі та території на відстані менше 3 метрів від підніжжя греблі;
- дерев або кущів, які заважають видимості сигналізаторів та потягів, а також заважають експлуатації залізничних пристроїв або призводять до утворення сніжних заметів на коліях, видаляються на підставі рішення відповідного органу;
- дерев або кущів, що становлять перешкоди для авіації і видаляються на підставі рішення відповідного органу;
- дерев або кущів, які видаляються на підставі рішення відповідного органу з метою підтримки функціонування об'єктів водного водострою в деталях;
- дерев або кущів, які видаляються з територій національного парку або природного заповідника, які не охороняються як ландшафтні пам'ятки;
- дерева або кущі, які видаляються в рамках завдань, що впливають з плану охорони або завдань охорони національного парку або природного заповідника, плану охорони парку краєвиду або плану завдань охорони або плану охорони для об'єкта Natura 2000.

- проведення рятувальної операції частинами протипожежного захисту або іншими відповідними службами, які встановлені законодавством для надання допомоги особам у стані нагальної загрози життю або здоров'ю;
- вирубування поламаних або вивернутих дерев або кущів, зокрема частинами протипожежного захисту або іншими службами;
- вирубування дерев або кущів, що належать до ІНО (інвазивні господарські об'єкти), які становлять загрозу для ЄС або для Польщі.

У випадку дерев або кущів, які ростуть на нерухомості, що належить фізичним особам і видаляються з метою не пов'язаної з господарською діяльністю, власник нерухомості зобов'язаний повідомити про це відповідний орган (сільський голова або міський голова), якщо об'єм стовбура на висоті 5 см перевищує встановлені значення в залежності від виду дерева або куща:

- 80 см - для тополі, верби, клену ясенolistого та клену срібlistого,
- 65 см - для каштана звичайного, акації робінії та клену платанolistого,
- 50 см - для інших видів дерев.

Зазвичай урядові органи мають готові форми заяв, які вимагають лише заповнення відповідної інформацією, але така заява повинна містити ім'я та прізвище заявника, визначення нерухомості, з якої дерево має бути видалено, і малюнок (карту), який вказує місце розташування дерева на нерухомості. Заяву можна подати на приймальному столі офісу або в спеціально відведеному місці, або відправити через поштового оператора. Орган має обов'язок провести огляд дерева, яке планується видалити, протягом 21 дня з дня подання заяви. Після проведення огляду орган має право висловити своє зауваження до заяви, і цей строк для висловлення зауважень є фіксованим і становить 14 днів з дня проведення огляду. Якщо орган не висловлює зауважень, власник нерухомості може виконати законну вирубку дерева на своїй нерухомості.

2. КОЛИ ПОТРІБНО МАТИ ДОЗВІЛ НА ВИДАЛЕННЯ ДЕРЕВА АБО КУЩА І ЯК ЙОГО ОТРИМАТИ?

Дозвіл на видалення дерева зазвичай потрібний практично в усіх випадках, за винятком вище зазначених виключень. Для отримання дозволу слід подати заяву про дозвіл на видалення дерева або куща. Таку заяву може подати:

- Власник земельної ділянки, на якій росте дерево або кущ.
- Інші володарі земельних ділянок (наприклад, орендарі, орендарі), за умови наявності згоди власника земельної ділянки.
- Власник пристроїв для подачі або відведення рідин, пари, газу, електроенергії, якщо дерева або кущі загрожують функціонуванню цих пристроїв.

Варто зазначити, що згода власника нерухомості не потрібна, якщо заяву подає: житлова спілка, житлова спільнота (якою повинен керувати управлінський орган), управитель

нерухомості, яка є власністю Державного скарбу, вічний користувач нерухомості або володільник нерухомості з невирішеним юридичним статусом.

Перед подачею заявки слід перевірити, який вид дерева ми хочемо видалити, оскільки правила отримання дозволу відрізняються від виду дерева. Потім слід виміряти кущ або дерево, оскільки діаметр стовбура буде визначальним чинником, чи потрібен дозвіл на вирубку; вимір проводиться на висоті 5 см від землі. Якщо з вимірів випливає, що потрібен дозвіл, то обхід дерева слід виміряти на висоті 130 см. Якщо на висоті 130 см у дерева є кілька стовбурів, то слід виміряти обхід кожного з цих стовбурів; якщо у дерева немає стовбура, то слід виміряти обхід стовбура безпосередньо під короною дерева. У випадку кущів слід обчислити площу, яку займає дерево або скупчення кущів.

Заяву на отримання дозволу на вирубування дерева або куща слід подати до відповідного органу (сільський голова, міський голова або мер міста). Якщо дозвіл стосується вирубування дерева або куща з території нерухомості або її частини, яка включена до реєстру пам'яток, заяву слід надсилати до воєводського консерватора пам'яток. Форму заяви можна отримати в адміністрації або завантажити самостійно з веб-сайту міського або сільського уряду. До заяви також слід додати відповідні додатки. Список додатків наведений у формі заяви. Заяву можна подати у трьох формах: особисто в адміністрації, листом (найкраще рекомендується листом з повідомленням) або електронно (з електронним підписом). Якщо заява має формальні недоліки, наприклад, не заповнена обов'язкова графа або відсутній додаток, адміністрація вимагатиме їх виправлення протягом не менше, ніж 7 днів після отримання запиту на їх виправлення. Невиправлення формальних недоліків у встановлений термін призведе до залишення заяви без розгляду. Після надходження належно заповненої заяви адміністрація встановить сторони провадження та повідомить їх про ведучеся провадження.

Наступним кроком є огляд місця видалення дерева або куща з метою визначення зручного терміну, із запитом на узгодження контактується орган влади, зазвичай це контакт за допомогою телефону. Під час огляду перевіряється, чи може вирубування дерева або куща порушити обмеження, які стосуються охорони видів рослин, тварин або грибів, наприклад, чи під час вирубування не буде руйнуватися гніздо охороняється птахів або місце існування охороняється лишайників. Під час огляду посадовець також зобов'язаний виміряти кущ або дерево. Якщо орган визначає, що вирубування куща або дерева є обгрунтованим, він видаватиме адміністративне рішення. В рішенні також може бути наказ про пересадку дерева або посадку нових дерев або кущів. У випадку, коли орган накаже виконати компенсаційну посадку, він вказуватиме, зокрема:

- місце посадки,
- кількість дерев або розмір площі кущів, які потрібно посадити,
- мінімальний об'єм стовбурів дерев на висоті 100 см або мінімальний вік кущів,
- вид або сорт дерев або кущів, які потрібно посадити,
- строк виконання посадки та строк подання звіту про виконання посадки.

У рішенні також може бути вказане наказ про пересадку дерева або куща. У такому випадку орган зобов'язаний вказати:

- місце, на яке потрібно пересадити куш або дерево,
- строк пересадки дерева або куща, а також строк подання інформації про пересадку дерева або куща.

Орган також може видати відмовне рішення, проти якого можна подати апеляцію протягом 14 днів з дня отримання рішення, апеляцію слід подавати через вищий орган шляхом місцевого самоврядування, який видав рішення. Наприклад, якщо сільський голова видав рішення, апеляцію слід подавати до Вищого апеляційного колегіуму, відповідного для даної громади, через сільського голову.

Орган також може нарахувати плату за вирубування дерева або куща у процесі видання рішення. Оплату слід здійснити на рахунок відомства, де видавалось рішення. Термін оплати становить 14 днів з моменту набрання чинності дозволу на вирубування дерева або куща. Якщо у дозволі зазначено початок строку для вирубування дерева або куща, оплату слід здійснити в термін 14 днів, розрахованих з моменту початку цього строку. У разі несплати відшкодування в строк будуть нараховані відсотки. Якщо взагалі не буде сплачено відшкодування, буде застосовано процедуру виконання. У разі фінансових труднощів можна подати заявку на розподіл сплати відшкодування на рати або перенесення строку оплати, зазвичай такі заявки отримують позитивне рішення від відомств. Оплата відшкодування на тривалий термін до 3 років дозволяється, якщо дозвіл передбачає пересадження або посадку альтернативних кущів або дерев. Оплата ця анулюється, якщо протягом 3 років пересаджені або посаджені кущі (дерева) зберегли життєздатність або, якщо втрата життєздатності сталася з причин, які не залежать від власника нерухомості. У випадку, коли дерева або кущі втратили свою життєздатність з причин, залежних від власника нерухомості, відшкодування стає обов'язковим.

Відшкодування не нараховується, зокрема, в таких випадках:

- вирубування дерева або куща, для яких не потрібен дозвіл;
- дерева або кущі, які відмирили або не мають шансів на виживання – з причин, що не залежать від власника нерухомості;
- дерева або кущі з дамб ставів для риболовлі;
- дерева, об'єм стовбура яких на висоті 130 см не перевищує:
  - а) 120 см - у разі тополі, верби, каштана звичайного, клену ясенелистого, клену сріблястого, акації луковичної та клена гіркокого;
  - б) 80 см - для інших видів дерев.

Вирубування дерева або куща без необхідного дозволу або без згоди власника нерухомості може призвести до накладення адміністративного штрафу, який встановлює відповідний орган у формі адміністративного рішення. Штраф за вирубування дерева або куща без необхідного дозволу становить двічі більше відшкодування за вирубування дерева або куща.

III. ПРОЦЕДУРА РОЗМІЩЕННЯ ОСІБ В СОЦІАЛЬНИХ ДОМАХ ДОПОМОГИ

ВСТУП

Людам, які потребують цілодобового догляду через вік, хворобу або інвалідність і не можуть функціонувати самостійно, надається право на проживання в будинку соціальної допомоги. Будинки соціальної допомоги є закладами, призначеними для осіб, які не підходять для лікування у лікарні, але, з огляду на пізній вік, захворювання, родинні, житлові і матеріальні умови, а також життєву ситуацію, потребують постійного догляду. Процедура розміщення в соціальному будинку - це адміністративна процедура і відбувається вона у двох формах:

- Вільна, тобто на вимогу зацікавленої особи (регулюється у Законі від 12 березня 2004 року про соціальну допомогу,
- Обов'язкова, тобто на підставі рішення суду (регулюється Законом від 19 серпня 1994 року про охорону психічного здоров'я).

1. ПРОЦЕДУРА НА ВИМОГУ ЗАЦІКАВЛЕНОЇ ОСОБИ

Поступовий процес щодо розміщення в будинку соціальної допомоги розпочинається за поданням зацікавленої особи. Заяву слід направити до центру соціальної допомоги, відповідного для місця проживання заявника. Якщо заявником є бездомна особа, то заяву слід подати до центру соціальної допомоги, відповідного для останнього місця реєстрації на постійне місце проживання.

Згідно з Постановою Міністра праці та соціальної політики від 23 серпня 2012 року щодо будинків соціальної допомоги, до заяви особи, яка просить направлення в будинок соціальної допомоги, слід додати:

- рішення про надання заявнику постійної соціальної допомоги, або письмову згоду заявника або її законного представника на сплату за проживання в будинку;
- рішення органу пенсійного забезпечення щодо визначення розміру пенсії або соціальної допомоги, а також письмову згоду на сплату та утримання з пенсії або соціальної допомоги згідно з окремими законами;
- декларація про розмір доходу заявника, чоловіка або дружини, зобов'язаних сплачувати утримання, декларація про доходи неповнолітньої, якщо оплату несе законний представник;
- свідоцтво, передбачене статтею 22 Закону від 24 січня 1991 року "Про учасників бойових дій та окремих осіб, які стали жертвами військових репресій під час війни та в період післявоєнного відновлення";
- згода заявника або законного представника на відрахування збору від фіксованої соціальної допомоги за перебування - за наявності такої згоди;
- письмова згода центру соціальної допомоги на відрахування збору за проживання в будинку з постійної соціальної допомоги заявника, у разі направлення до міського будинку соціальної допомоги;
- постанова суду щодо надання дозволу на направлення до будинку соціальної допомоги - для осіб повністю недієздатних та неповнолітніх.

За згодою заявника або її законного представника, інша фізична або юридична особа, а також районний центр сімейної допомоги або центр соціальної допомоги можуть подати заяву.

Після подання заяви до центру соціальної допомоги влада приймає заходи, спрямовані на встановлення особистої, медичної, майнової та доходової ситуації. Ця інформація необхідна для визначення обґрунтованості розміщення особи в будинку соціальної допомоги. Підстави для розміщення особи в будинку соціальної допомоги зазначено в статті 54 § 1 Закону від 12 березня 2004 року про соціальну допомогу.

Право на проживання в будинку соціальної допомоги мають особи, які не можуть самостійно функціонувати в щоденному житті і яким неможливо забезпечити необхідну допомогу в формі послуг по догляду, і які потребують цілодобового догляду через:

- вік,
- захворювання,
- інвалідність.

Встановлення, чи особа, яка подає заяву на проживання в будинку соціальної допомоги, відповідає вищезазначеним умовам, здійснює соціальний працівник шляхом проведення середовищного вивчення. Також варто відзначити, що якщо заявник відмовляється від проведення середовищного вивчення, це може бути підставою для відмови в наданні місця в закладі. У підсумку, умовою проживання особи в будинку соціальної допомоги є встановлення, що вона не може самостійно функціонувати в щоденному житті. Під час середовищного вивчення також перевіряється можливість підтримки найближчими особами з оточення заявника. Середовищне вивчення проводиться в місці проживання або в місці перебування особи, яку мають умістити в закладі.

Після аналізу фактичного стану та ситуації заявника орган видає рішення про направлення або відмову у направленні особи до будинку соціальної допомоги. Від рішення можливо подати апеляцію протягом 14 днів з моменту отримання рішення. Апеляцію подається до органу вищого рівня через орган, який видав рішення.

Заявник направляється до відповідного за місцем проживання будинку соціальної допомоги відповідного типу, який є найближчий за місцем проживання. Це означає, що орган при призначенні місця не обов'язково має вибрати найближчий заклад. Проте, якщо будинок соціальної допомоги розташований на велику відстань від місця проживання, особу можуть направити туди лише у випадку, коли обставини справи цього вимагають, або передбачений термін очікування на розташований ближче місця проживання заклад становить 3 місяці (або більше). Після видання рішення про направлення до будинку соціальної допомоги, орган громади, яка управляє центром соціальної допомоги, або староста, який керує будинком соціальної допомоги, видаватиме рішення про розміщення особи в закладі. Попередньою дією перед прийняттям особи до будинку соціальної допомоги є встановлення поточної ситуації з метою розробки плану підтримки після прийому до закладу.

Проживання в будинку соціальної допомоги платне є до розміру середньомісячних витрат на утримання мешканця. Середньомісячні витрати на утримання визначаються щороку до 31 березня відповідними органами.

Зобов'язані сплачувати за перебування в закладі відповідно:

- мешканець закладу, а у випадку неповнолітніх осіб - законний представник;
- подружжя, нащадки перед предками;
- громада, з якої особу направлено до будинку соціальної допомоги.

Також внески за перебування в будинку соціальної допомоги можуть сплачувати інші особи. Варто в цьому контексті зазначити, що особи, які сплачують внески або мають такий обов'язок, можуть бути звільнені від нього, подавши відповідну заяву.

2. ПРОЦЕДУРА ПРИМУСОВОГО РОЗМІЩЕННЯ

Згідно із законом від 19 серпня 1994 року "Про захист психічного здоров'я", особа, яка через психічну хворобу або розумову відсталість не може самостійно задовольняти основні потреби в житті і не має можливості користуватися доглядом інших осіб і потребує постійного догляду та піклування, але не потребує лікування в лікарні, може бути поміщена в дім соціальної допомоги без її згоди (або законного представника), якщо відсутність догляду загрожує її життю. У такому випадку орган соціального захисту або керівник психіатричного закладу (якщо особа, яка перебуває в ньому, не може самостійно задовольняти основні потреби в житті, а потребує постійного догляду і піклування, але не потребує подальшого лікування в цій лікарні) може звернутися до суду місця проживання особи з проханням про прийняття її до дому соціальної допомоги без її згоди.

Застосування такої процедури органом соціального захисту ґрунтується на наданні особі так званої "соціальної підтримки", що включає в себе такі аспекти:

- підтримка і розвиток навичок, необхідних для самостійного та активного життя;
- організація соціальної допомоги в соціальному середовищі з боку родини, інших осіб, груп, громадських організацій та установ;
- надання фінансової підтримки, матеріальної допомоги та інших видів допомоги на умовах, встановлених Законом про соціальну допомогу.

Після подання органом запиту про примусове поміщення в будинок соціальної допомоги суд, відповідний для місця проживання розпочинає провадження у справі. Провадження перед судом відбувається на засадах Цивільного процесуального кодексу. Перед винесенням рішення у цьому питанні суд повинен отримати думку одного або декількох експертів у галузі психіатрії. З метою ознайомлення із життєвою ситуацією особи, стосовно якої подано запит, суд також може наказати куратору судового виконавства провести соціальне дослідження. Суд виносить рішення у вигляді постанови, яка не має остаточного характеру, оскільки особа, яка була прийнята до будинку соціальної допомоги, включаючи особу під наглядом, має можливість подавати до суду опіки запит на зміну рішення щодо прийняття до будинку соціальної допомоги. Запит на зміну

рішення також може бути подано керівником будинку соціальної допомоги, якщо він вважає, що змінилися обставини, які обґрунтовують рішення про прийняття особи до будинку соціальної допомоги.

На відому, що основним шляхом направлення особи до будинку соціальної допомоги, яка через психічний розлад чи розумове відсталість не може самостійно задовольняти основні потреби життя та не може скористатися допомогою інших осіб, і потребує постійного догляду та піклування, але не потребує стаціонарного лікування, має бути шляхом подання заяви за згодою хворої психічно або розумово відсталої особи.

Остаточне рішення щодо прийняття до будинку соціальної допомоги замінює, таким чином, згоду особи або її представника за законом. Виконання цього рішення покладається на голову райдержадміністрації, відповідно до місця проживання особи, яка приймається до закладу. У випадку, коли особа відмовляється з'являтися у будинку соціальної допомоги або іншим чином ускладнює виконання рішення, суд в остаточному випадку може призначити її арешт та примусово доставити особу до місця, зазначеного в рішенні.

Experto Pro Bono

Fundacja rozwoju świadomości obywatelskiej

Fundacja Rozwoju Świadomości Obywatelskiej
Experto Pro Bono
ul. Legionów 10, 22-400 Zamość
KRS: 0000582999
e-mail: biuro@fundacjaepb.pl
www.fundacjaepb.pl